

Kohtuasi C-33/23**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

24. jaanuar 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landesgericht Korneuburg (liidumaa kohus Korneuburgis, Austria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

24. jaanuar 2023

Apellant:

AA AG

Vastustajad apellatsioonimenetluses:

VM

AG GmbH

[...]

REPUBLIK ÖSTERREICH**LANDESGERICHT KORNEUBURG****KOHTUMÄÄRUS**

Landesgericht Korneuburg (liidumaa kohus Korneuburgis) teeb [...] kohtuasjades

[A], mille pooled on hageja **V***** M*******[...]¹ [...] *versus* kostja **A***** A***** AG** [...] ja mis puudutab nõuet summas **250 eurot** koos kõrvalkuludega (**22 R 224/22d**);

[B], mille pooled on hageja **A***** G***** GmbH** [...] *versus* kostja **A***** A***** AG**, [...] ja mis puudutab nõuet summas **800 eurot** koos kõrvalkuludega (**22 R 10/23k**);

¹ [...].

menetledes kostja apellatsioonkaebusi Bezirksgericht Schwechati (Schwechati esimese astme kohus)

[A] 1. septembri 2022. aasta otsuse 24 C 203/22s-7 ja

[B] 26. oktoobri 2022. aasta otsuse 2 C 174/22y-9 peale,

kinnisel istungil järgmise kohtumääruse:

[I.] [...] [riigisiseste menetluste liitmine]

[II.] Euroopa Kohtule esitatakse ELTL artikli 267 alusel järgmised **eelotsuse küsimused**:

[1] „Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91, artikli 3 lõike 1 punkti a koostoimes 21. juuni 1999. aasta Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise õhutranspordialase kokkuleppega, mida on muudetud ühenduse/Šveitsi õhutranspordi ühiskomitee 26. novembri 2010. aasta otsusega nr 2/2010, tuleb tõlgendada nii, et kahest lennust koosnev lend väljumisega Šveitsi Konföderatsiooni territooriumil, vahemaandumisega liikmesriigi territooriumil ja lõppsihtkohaga kolmanda riigi territooriumil (mida teostab ühenduse lennuettevõtja) kuulub määruse nr 261/2004 kohaldamisalasse?“

[2] „Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91, artikli 3 lõike 1 punkti b koostoimes 21. juuni 1999. aasta Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise õhutranspordialase kokkuleppega, mida on muudetud ühenduse/Šveitsi õhutranspordi ühiskomitee 26. novembri 2010. aasta otsusega nr 2/2010, tuleb tõlgendada nii, et kahest lennust koosnev lend väljumisega kolmanda riigi territooriumil, vahemaandumisega liikmesriigi territooriumil ja lõppsihtkohaga Šveitsi Konföderatsiooni territooriumil, mida teostab ühenduse lennuettevõtja, kuulub määruse nr 261/2004 kohaldamisalasse?“

[III.] [...] [menetluse peatamine]

PÕHJENDUSED

[I.] [...] [viide riigisisesele õigusele]

[II.] Eelotsusetaotlus

[A] 22 R 224/22dAsjaolud

Hagejal oli kinnitatud ühtne broneering 30. juuli 2020. aasta lennule OS 774 marsruudil Belgrad (Serbia) – Viin (Austria) ja sama kuupäeva lennule OS 575 marsruudil Viin – Genf (Šveits), mõlemat lendu pidi teostama kostja.

Lend OS 774 marsruudil Belgrad – Viin toimus. Lend OS [575] marsruudil Viin – Genf tühistati ja tühistamisest teatati hagejale vähem kui seitse päeva enne kavandatud väljumisaega. Teekonna muutmist ei pakutud. Lennuteekond Belgradist Genfi on lühem kui 1500 km.

Hageja esitas kostjale 20. juuli 2020. aasta kirjaga 250 euro suuruse hüvitise nõude ja palus hüvitis tasuda 3. augustiks 2020.

Põhikohtuasi

Hageja palus kostjalt välja mõista hüvitise summas 250 eurot ja viivise vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 5 lõike 1 punktile c koostoimes artikli 7 lõike 1 punktiga a ning väitis, et määrus nr 261/2004 on kõnealusele lennule kohaldatav.

Kostja vaidles nõudele vastu, palus jätta hagi rahuldamata ja esitas vastuväite, et reisija ei alustanud lendu asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluva liikmesriigi territooriumil asuvas lennujaamas. Samuti ei olnud lennu lõppsihtkohaks Euroopa Liidu territooriumil asuv lennujaam. Määruse nr 261/2004 kohaldamatuse tõttu puudub reisijal õigus hüvitisele.

Vaidlustatud otsusega mõistis esimese astme kohus kostjalt välja 250 euro suuruse hüvitise koos viivisega ning kohtukulud. Õiguslikust aspektist hindas kohus eespool kirjeldatud asjaolusid – mis osalt vaidluse all ei ole ja mis on osalt riigisisese tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozessordnung) § 501 lõike 1 alusel vaidlustamatuks tunnistatud) – nii, et tulenevalt 21. juuni 1999. aasta Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelisest õhutranspordialasest kokkuleppest, mida on muudetud ühenduse/Šveitsi õhutranspordi ühiskomitee 18. oktoobri 2006. aasta otsusega nr 1/2006 (vormiliselt vastavusse viidud 26. novembri [2010]. aasta otsusega nr 2/[2010]), on määrus nr 261/2004 kohaldatav ka kõnealusele lennule. Kostja ei esitanud argumente erakorralise asjaolu esinemise või sobivate meetmete võtmise kohta. Seetõttu on hagejal õigus nõutud suurusega hüvitisele.

Väites, et tegemist on väärade õigusliku hinnanguga, esitas kostja esimese astme kohtu otsuse peale **apellatsioonkaebuse**, millega ta palub vaidlustatud otsust muuta nii, et hagi jääks tervikuna rahuldamata; teise võimalusena palub ta otsus tühistada.

Hageja palub jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

Apellatsioonikohtuks olev Landesgericht Korneuburg (liidumaa kohus Korneuburgis) on teise ja viimase astme kohtuna kohustatud tegema hageja nõude asjas otsuse.

[B] 22 R 10/23k

Asjaolud

Reisijatel L***** N***** ja S***** C***** oli kinnitatud ühtne broneering 8. septembri 2019. aasta lennule OS 568 marsruudil Zürich (Šveits) – Viin (Austria) ja sama kuupäeva lennule OS 899 marsruudil Viin – Marrakech (Maroko), mõlemat lendu pidi teostama kostja.

Lend OS 568 marsruudil Zürich – Viin hilines, mistõttu jäid reisijad maha jätkulennust OS 899 ja saabusid lõppsihtkohta Marrakechi rohkem kui kolmetunnise hilinemisega. Lennuteekond Zürichist Marrakechi on pikem kui 1500 km (ja lühem kui 3500 km).

Reisijad loovutasid määruse nr 261/2004 artiklist 7 tuleneva õiguse hüvitisele (A***** Ltd kaudu viimaks) hagejale, kes võttis selle vastu.

Hageja esitas kostjale tulemuselt ühtekokku 800 euro suuruse hüvitise nõude.

Põhikohtuasi

Hageja palus kostjalt välja mõista 800 euro suuruse hüvitise ja viivise vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004 („määrus nr 261/2004“) artikli 5 lõike 1 punktile c koostoimes artikli 7 lõike 1 punktiga b ning väitis, et määrus nr 261/2004 on kõnealusele lennule kohaldatav.

Kostja vaidles nõudele vastu, palus jätta hagi rahuldamata ja esitas vastuväite, et reisijad ei alustanud lendu asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluva liikmesriigi territooriumil asuvas lennujaamas. Samuti ei olnud lennu lõppsihtkohaks Euroopa Liidu territooriumil asuv lennujaam. Määruse nr 261/2004 kohaldamatuse tõttu puudub reisijatel õigus hüvitisele.

Vaidlustatud otsusega mõistis esimese astme kohus kostjalt välja 800 euro suuruse hüvitise koos viivisega ning kohtukulud. Õiguslikust aspektist hindas kohus eespool kirjeldatud asjaolusid – mis osalt vaidluse all ei ole ja mis on osalt riigisisese tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozessordnung) § 501 lõike 1 alusel vaidlustamatuks tunnistanud) – nii, et tulenevalt 21. juuni 1999. aasta Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelisest õhutranspordialasest kokkulepest, mida on muudetud ühenduse/Šveitsi õhutranspordi ühiskomitee 18. oktoobri 2006. aasta otsusega nr 1/2006 (vormiliselt vastavusse viidud 26. novembri [2010]. aasta otsusega nr 2/[2010]), on määrus nr 261/2004 kohaldatav ka kõnealusele lennule. Kostja ei esitanud argumente erakorralise

asjaolu esinemise või sobivate meetmete võtmise kohta. Seetõttu on hagejal õigus nõutud suurusega hüvitisele.

Väites, et tegemist on väärta õigusliku hinnanguga, esitas kostja esimese astme kohtu otsuse peale **apellatsioonkaebuse**, millega ta palub vaidlustatud otsust muuta nii, et hagi jääks tervikuna rahuldamata; teise võimalusena palub ta otsus tühistada.

Hageja palub jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

Apellatsioonikohtuks olev Landesgericht Korneuburg (liidumaa kohus Korneuburgis) on teise ja viimase astme kohtuna kohustatud tegema hageja nõude asjas otsuse.

Eelotsuse küsimused

[1] Esmane tingimus selleks, et hagejal oleks õigus saada määruse nr 261/2004 artikli 7 lõike 1 punkti a alusel hüvitist, on kõnealuste lendude kuulumine määruse nr 261/2004 kohaldamisalasse.

[2] Määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 1 kohaselt kohaldatakse kõnealust määrust:

a) reisijate suhtes, kes lendavad välja asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluva liikmesriigi territooriumi lennujaamast;

b) reisijate suhtes, kes lendavad kolmanda riigi lennujaamast asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluva liikmesriigi territooriumi lennujaama, ning kui sellistele reisijatele ei ole antud hüvitist või makstud kompensatsiooni ning kui nad pole saanud abi selles kolmandas riigis, kui asjaomast lendu opereeriv lennuettevõtja on ühenduse ettevõtja.

[3] Kõnealustes kohtuasjades ei ole lennu väljumiskoht ega lõppsihtkoht Euroopa Liidu liikmesriigi territooriumil; kohtuasjas [A] on lennu väljumiskoht kolmanda riigi territooriumil ja saabumiskoht Šveitsi Konföderatsiooni territooriumil; kohtuasjas [B] on lennu väljumiskoht Šveitsi Konföderatsiooni territooriumil ja saabumiskoht kolmanda riigi territooriumil.

Selline arusaam põhineb Euroopa Kohtu senisel praktikal, milles on märgitud, et määruses nr 261/2004 reisijale ette nähtud hüvitise saamise õiguse tähenduses moodustab ühe või mitme ümberistumisega lend, mille kohta on tehtud ühtne broneering, ühe terviku, mis tähendab, et määruse nr 261/2004 kohaldatavust hinnatakse lähtuvalt sellise lennu esimesest väljumiskohast ja lõppsihtkohast (Euroopa Kohtu 11. juuli 2019. aasta otsus České aerolinie a.s., C-502/18, punkt 16; Euroopa Kohtu 12. novembri 2020. aasta otsus KLM Royal Dutch Airlines, C-367/20, punkt 19; Euroopa Kohtu 24. veebruari 2022. aasta otsus Airhelp, C-451/20, punkt 26; Euroopa Kohtu 6. oktoobri 2022. aasta otsus flightright GmbH, C-436/21, punkt 23). Asjaolu, et lennujaam, kus toimub

vahemaandumine, asub liikmesriigi territooriumil, ei too kaasa määruse nr 261/2004 kohaldatavust (Euroopa Kohtu 24. veebruari 2022. aasta otsus Austrian Airlines, C-451/20, punkt 41).

[4] 21. juuni 1999. aasta Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise õhutranspordialase kokkuleppega sätestatakse lepinguosaliste vahel tsiviillennunduse eeskirjad (kokkuleppe artikkel 1). Kokkuleppe preambulis on märgitud, et rahvusvahelise tsiviillennunduse integreeritud iseloomu arvestades soovivad lepinguosalisel ühtlustada Euroopa-siseseid õhutranspordialaseid eeskirju.

Kokkuleppe 1. peatüki artikli 1 lõikes 1 on määratletud kokkuleppe eesmärk sätestada lepinguosaliste vahel tsiviillennunduse eeskirjad.

Kokkuleppe artikli 2 kohaselt kohaldatakse kokkuleppe ja selle lisa sätteid niivõrd, kuivõrd need on seotud õhutranspordi või kõnealuse kokkuleppe lisa nimetatud õhutranspordiga otseselt seotud küsimustega.

Kokkuleppe artikli 23 lõige 1 sätestab, et kokkuleppe ei piira lepinguosaliste õigust ühepoolselt muuta oma õigusakte kõnealuse kokkuleppega mis tahes reguleeritud punktis, kui see on kooskõlas kokkuleppe mittediskrimineerimise põhimõtte ja muude sätetega.

Kokkuleppe artikli 32 kohaselt moodustab kokkuleppe lisa kokkuleppe lahutamatu osa.

Kokkuleppe lisa näeb ette, et iga kord, kui viidatakse Euroopa Ühenduse liikmesriikidele või nendega ühenduse loomise vajadusele, käsitatakse kõnealuseid viiteid kokkuleppe kohaldamisel kehtivana ka Šveitsi suhtes või Šveitsiga ühenduse loomise vajaduse suhtes.

Ühenduse/Šveitsi õhutranspordi ühiskomitee 18. oktoobri 2006. aasta otsusega nr 1/2006 (vormiliselt vastavusse viidud 26. novembri 2010. aasta otsusega nr 2/[2010]) muudeti kokkuleppet (mh) nii, et kokkuleppe lisa punkti 6 lisati määrus nr 261/2004 (vahepeal kehtetuks tunnistatud määruse nr 295/91 asemel).

Seetõttu kaldub eelotsusetaotluse esitanud kohus asuma seisukohale, et juba kokkuleppe sõnastus ja ilmselge eesmärk toetavad määruse nr 261/2004 piiranguteta kohaldamist ka Šveitsi territooriumi suhtes.

[5] Viitega kokkuleppe artiklile 15, mille kohaselt antakse ühenduse ja Šveitsi lennutevõtjatele liiklusõigused üksnes ühelt poolt Šveitsi ja teiselt poolt Euroopa Liidu vaheliste lennuteekondade jaoks ning Euroopa Liidu piiresse jäävate lennuteekondade jaoks, asub Baseli kantoni tsiviilkohus (Zivilgericht des Kantons Basel-Stadt) siiski seisukohale, et määrus nr 261/2004 on kohaldatav vaid selles ulatuses (11. märtsi 2011. aasta otsus V.2010.1734; 15. mai 2012. aasta otsus V.2012.213).

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tuleb sellele siiski vastu väita, et liiklusõiguste vastastikust andmist käsitlev kokkuleppe artikkel 15 kujutab endast vaid kokkuleppe ühte osa, millel puudub selge seos reisijatele õiguste andmisega.

[6] Seevastu Šveitsi tsiviillennundusamet (Bundesamt für Zivilluftfahrt, BAZL) on ilmselgelt seisukohal, et määrus nr 261/2004 on sõltumata lennuettevõtjast igal juhul kohaldatav ka kõikide Šveitsist väljuvate lendude suhtes (<www.bazl.admin.ch/bazl/de/home/gutzuwissen/fluggastrechte.html>). Sellisel juhul – käesoleval juhul kohtuasjas [A] – peaks määrus olema kohaldatav ka kõikide lendude suhtes, mille lõppsihtkoht on Šveitsis, kui määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 1 punkti b ülejäänud tingimused on täidetud.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates on see nii:

- Mõlemat lendu teostav lennuettevõtja – kostja – on ühenduse lennuettevõtja.
- Hüvitise saamine kolmandas riigis on asjaolu, mis jätab reisija kõnealusest õigusest ilma, kuid üldpõhimõtete kohaselt peab asjaomase väite ja asjaomased tõendid esitama kostjaks olev tegutsev lennuettevõtja. Kostja ei ole menetluse raames aga sellekohast väidet esitanud.

[6] Ka (Saksa) Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus, edaspidi „BGH“) asus 9. aprilli 2013. aasta eelotsusetaotluses (X ZR 105/12) ja 22. juuni 2021. aasta eelotsusetaotluses (X ZR 15/20) – mis puudutasid määruse artikli 3 lõike 1 punkti a kohaldatavust – seisukohale, et kuna kokkuleppega laiendati määruse nr 261/2004 kohaldatavust Šveitsi territooriumile, kuuluvad määruse kohaldamisalasse ka sellised lennud, mis väljuvad Šveitsi territooriumilt ja mille sihtkoht on kolmandas riigis.

BGH märkis selle kohta, et kokkuleppe (õhustranspordikomitee otsusega nr 2/2010 uuesti sõnastatud) lisa teises taandes on sätestatud, et iga kord, kui kõnealuses lisa nimetatud õigusaktid sisaldavad viiteid Euroopa Ühenduse või Euroopa Liidu liikmesriikidele, käsitatakse kõnealuseid viiteid kokkuleppe kohaldamisel kehtivana ka Šveitsi suhtes. Sellest tulenevalt võib määruse nr 261/2004 artikli 3 lõiget 1 kohaldada nii, et kõnealuse määruse kohane hüvitise õigus on olemas, kui lennu väljumiskoht või – juhul kui lennuettevõtja asukoht on Euroopa Liidus või Šveitsis – lennu saabumiskoht on Šveitsis. Selline tõlgendus vastab nii kokkuleppe sõnastusele kui ka kokkuleppe preambulis sõnastatud eesmärgile ühtlustada Euroopa-sisesed tsiviillennunduse eeskirjad, hõlmates Šveitsi territooriumi. Selle kohaselt peaks lennuettevõtjatel Šveitsis olema võimalus ja kohustus tegutseda samadel tingimustel nagu lennuettevõtjad Euroopa Liidu liikmesriikides. Tarbijate ja lennuettevõtjate klientide suhtes peavad Šveitsis kehtima samad kvaliteedistandardid ja järelikult peavad nad saama kasutada nende ettevõtjate vastu Šveitsis samu õigusi nagu Euroopa Liidu liikmesriikides, lisaks peavad lennuettevõtjate suhtes kehtima samad konkurentsitingimused. Sellega ei oleks kooskõlas, kui määrus nr 261/2004 oleks kohaldatav vaid

reisijatele, kes alustavad Šveitsi territooriumilt lendu Euroopa Liidu liikmesriigi territooriumil asuvasse lennujaama.

[a] Eelotsusetaotluse X ZR 105/12 asjas algatatud eelotsusemenetlus (C-259/13) kustutati aga Euroopa Kohtu registrist.

[b] Kohtuasjas X ZR 15/20 algatatud eelotsusemenetluses (C-436/21) esitatud teist eelotsuse küsimust, millele viidatakse käesolevas eelotsusetaotluses, ei pidanud Euroopa Kohus tulenevalt esimesele küsimusele antud vastusest käsitlema.

[7] Euroopa Kohtu registrist kustutati ka Amtsgericht Hannoveri (Hannoveri esimese astme kohus) eelotsusetaotlus (C-3/15), mis käsitles määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 1 punkti b kohaldatavust kolmandast riigist Šveitsi suunduvale lennule.

[8] Eelotsuse küsimuse käsitlemine on apellatsioonikohtule tarvilik apellatsioonkaebuste asjas lõpliku otsuse tegemiseks. Apellatsioonikohus lähtub sellest, et tegemist ei ole *acte clair* juhtumiga.

Kui Euroopa Kohus vastab eelotsuse küsimustele jaatavalt, on hagejatel hüvitise saamise õigus olemas; kostja apellatsioonkaebused tuleks rahuldamata jätta. Kui Euroopa Kohus vastab eelotsuse küsimustele eitavalt, puudub hagejatel hüvitise saamise õigus; kostja apellatsioonkaebus tuleks rahuldada ja esimese astme kohtu otsuseid tuleks muuta nii, et hagd jätakse rahuldamata. Eelotsuse küsimustele antavad vastused on seega eelotsusetaotluse esitanud kohtule asjas otsuse tegemiseks tarvilikud.

[III.] [...] [viide riigisisesele õigusele]

Landesgericht Korneuburg, [...]

Korneuburg, 24. jaanuar 2023

[...]